GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĚ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 35. Duminecă, 15 (27) Februariu. 1887.

Braşovŭ, 14 Februariu 1887.

Scimŭ că în Austria esistă unŭ curentŭ însemnatŭ rusofilŭ, care este nutritŭ şi susţinutŭ mai vêrtosŭ de ómenii politicĭ cehĭ. Astăḍĭ representanţii Cehilorŭ facŭ parte din maioritatea dela putere şi conducĕtorii lorŭ vinŭ prin urmare adeseorĭ în nemijlocitŭ contactŭ cu membrii guvernului.

Celŭ mai de frunte dintre conducĕtorii cehĭ, Dr. Rieger, a avutŭ de curêndŭ o convorbire privată cu raportorulŭ ḍiarului „Ruski Kurier“ din Moscva, care s'a şi grăbitŭ a-o publica pe largŭ în colónele numitului ḍiarŭ.

După afirmările raportorului rusŭ Dr. Rieger s'a pronunţatŭ pentru înlocuirea alianţei austro-germane printr'o alianţă austro-ruséscă.

Noi, Cehii, ḍise Rieger, ne aflămŭ în inima Europei, ca o puternică fortărĕţă, care desparte marea germană şi acopere spatele Orientului slavicŭ. Când câştigasemŭ pe împĕratulŭ pentru planulŭ restabilirei regatului cehicŭ cu concursulŭ ministeriului Hohenwart, Nemţii din Austria şi din Germania făcură mare sgomotŭ şi protestară, ér Maghiarii se siliră asemenea a ne respinge din posiţiunile cucerite, pentru că s'au temutŭ, că chiar şi numai esistenţa unui statŭ slavicŭ, compusŭ din Boemia, Moravia şi Silesia, le va îngreuna opera maghiarisării naţionalităţilorŭ slave din Ungaria.

Tóte aceste însĕ —continuă corifeulŭ cehŭ— n'ar fi împiedecatŭ sancţiunea articulelorŭ fundamentale, décă în momentulŭ decisivŭ n'ar fi intervenitŭ Rusia protestândŭ în modŭ oficialŭ contra restabilirei statului cehicŭ, pentru că se temea ca în urma lui sĕ nu se restabiléscă şi regatulŭ Poloniei. Cu tóte aceste Cehii s'au stăpânitŭ şi n'au făcutŭ nicĭ o imputare marei puterĭ slavice, ci s'au bucuratŭ de isbênḍile ei în speranţă, că în viitorŭ décă va fi de lipsă va scuti cu mana sa puternică mica ginte cehică.

Rieger sĕ fi mai ḍisŭ, că fiecare Cehŭ cultŭ ar trebui sĕ înveţe rusesce, că şi copii lui sciu rusesce. Apoi sĕ fi adăugatŭ că conducĕtorii politicei austro-ungare arŭ fi înclinaţĭ a încheia o strînsă alianţă cu Rusia, décă le arŭ oferĭ aceleaşĭ garanţii ca alianţa cu Germania. In generalŭ elŭ, Rieger crede, că o alianţă cu Rusia ar corespunde mai multŭ intereselorŭ monarchiei. O înţelegere între Austria şi Rusia ar fi uşorŭ cu putinţă, décă s'ar împărţi sfera intereselorŭ politice în Orientŭ, cum s'a întêmplatŭ deja de faptŭ. Austria sĕ rĕmână cu Bosnia şi cu influinţa asupra Sêrbiei, ér Bulgaria şi Rumelia sĕ o lase pe mâna Rusiei. „Din causa Bulgariei nu ne vomŭ bate cu Rusia, décă conducĕtorii politicei nóstre şi a celei rusescĭ vorŭ sci sĕ respingă micele aţîţăturĭ ale prinţului Bismarck“.

Bismarck ar vrea sĕ încurce pe Austria într'unŭ rĕsboiu cu Rusia, căcĭ elŭ nu riscă nimicŭ. Décă va învinge Austria, va fi slăbitŭ unŭ puternicŭ rivalŭ alŭ Germaniei, Rusia; décă va învinge Rusia, Bismarck va face lichidaţiunea imperiului habsburgicŭ şi se va sili a lua tótă partea apusană a monarchiei nóstre pentru Germania, atuncĭ va încăleca de faptŭ pe continentulŭ europénŭ, ajungêndŭ c'unŭ piciorŭ la Marea baltică, cu altulŭ la Marea adriatică şi lăsândŭ învingĕtorului rusŭ ostenitŭ în luptă sĕ se muncéscă cu reconstruirea politică a ruinelorŭ corónei s-tului Stefanŭ.

Tóte aceste sĕ le fi ḍisŭ Dr. Rieger şi sĕ fi mai accentuatŭ, că alianţa germano-austriacă folosesce numai prestigiului Germaniei şi că Bismarck a luatŭ rolulŭ de mijlocitorŭ numai spre a împiedeca o adevĕrată înţelegere între Rusia şi Austro-Ungaria. De frica panslavismului Bismarck persecută pe Polonii din provincia Posen. Câtŭ pentru Cehĭ, ei suntŭ unŭ poporŭ slabŭ, care are lipsă de desvoltare şi întărire. Pentru Ruşii din Galiţia potŭ avé numai simpatii dér nu le potŭ ajuta pentru că nu se potŭ lipsi de alianţa politică cu Polonii din Galiţia. Asemenea nu potŭ sĕ întrevină pentru Slovacii din Ungaria, pentru că acésta ar îngreuna şi mai multŭ situaţia lorŭ...

Cu ocasiunea discusiunei asupra creditului militarŭ de 12 milióne în camera din Viena unulŭ din deputaţii germanĭ au imputatŭ d-lui Rieger cele împărtăşite de „Ruski Kurier.“

Că a vorbitŭ cu acelŭ raportorŭ rusŭ nu négă D. Rieger, dér nu vrea sĕ fiă responsabilŭ pentru tóte câte s'au scrisŭ despre convorbirea lui în numitulŭ ḍiarŭ. Mai alesŭ négă c'ar fi ḍisŭ că este de-o părere cu conducĕtorii politicei esteriórе, cu carĭ nu stă pe piciorŭ de intimitate, Adevĕratŭ că copii sĕi vorbescŭ rusesce — dér acésta nu i se pare a fi pĕcatŭ. De altmintrelea a auḍitŭ că şi multŭ sĕrbătoritulŭ omŭ de statŭ Bismarck vorbesce fórte bine rusesce.

In ceea ce privesce alianţa cu Germania Rieger ḍice, că astăḍĭ, după aserţiunea multora din cercurile competente, nu i se mai atribue acestei alianţe importanţa de mai înainte. Nu cunósce cuprinsulŭ acestei alianţe şi nu scie ce însémnă ea în adevĕrŭ. Nu vrea sĕ ventileze cestiunea, că ce alianţă ar fi mai favorabilă. Dênsulŭ este înainte de tóte pentru pace şi nicĭ pentru o politică prusiană, nicĭ pentru una rusésсă, ci înainte de tóte pentru o politică austriacă.

Aceste suntŭ părerile conducĕtorului cehicŭ, care este unulŭ din propagatorii politicei rusofile în Austria. Le-amŭ desfăşuratŭ pe scurtŭ ca sĕ le cunóscă şi cetitorii noştri.

Desbaterea bugetului cultelorŭ şi instrucţiunei.

Ministrulŭ *Trefort* ḍice că se intereséză de totŭ ce se întêmplă pe têrêmulŭ instrucţiunei în Europa, de aceea şi merge elŭ în strĕinătate în fiecare anŭ. Limba latină în scólele reale e necesară, ca sĕ pótă scolarii depune esamenŭ de maturitate şi astfelŭ sĕ pótă urma cursurile facultăţii juridice şi de medicină. Ministrulŭ apreciază cultura grécă, dér pentru celŭ ce vrea sĕ se facă negustorŭ orĭ economŭ, e mai folositóre cultura formală pe calea limbilorŭ moderne. Negreşitŭ că cultura de aḍĭ n'ar esista, décă n'ar fi esistatŭ cultura antică; dér celŭ care susţine că prin sciinţele naturale, prin matematică şi prin literatura modernă nu póte ajunge la unŭ gradŭ mai înaltŭ de cultură, acela nu cunósce literatura modernă. Ce privesce învĕţarea limbilorŭ moderne, m'aşŭ bucura fórte multŭ, décă s'ar puté instrui în gimnasii limba englesă şi francesă, dér acésta érăşĭ ar împovăra pe scolarĭ. Pretindŭ însĕ ca limba germană sĕ se instrueze temeinicŭ, ântêiu pentru acelŭ raportŭ în care stămŭ cu Germanii, alŭ doilea fiindŭ că e o limbă culturală. Totŭ aşa ar trebui sĕ studiămŭ limba şi literatura francesă, fiindŭ că e elegantă şi ar deştepta în noi iubirea de sciinţe. Aţĭ vorbitŭ de încărcare, dér n'avemŭ ce sĕ eliminămŭ. Décă profesorulŭ e espertŭ, cu judecată şi practicŭ, nu póte fi încărcare.

Ignaz *Helfy* ḍice că numĕrulŭ orelorŭ pe sĕptĕmână sĕ se reducă pentru limbile clasice dela 8 orĭ 9 la 2.

Gabriel *Ugron* nu e mulţămitŭ cu sistemulŭ scólelorŭ medii, care a ḍisŭ ministru că e internaţionalŭ, fiindŭ că mulţĭ Ungurĭ mergŭ în streinătate. Noi trebue sĕ cultivămŭ trăsurile ce ne deosebescŭ de celelalte naţiunĭ, décă vremŭ sĕ desvoltămŭ şi sĕ păstrămŭ individualitatea nóstră naţională. Ministrulŭ a accentuatŭ, că trebue sĕ ne sprijinimŭ pe cultura germană. La noi s'a încetăţenitŭ deja pretutindenea sistemulŭ de guvernante germane. Cu timpulŭ vomŭ vorbi, ce e dreptŭ unguresce, dér vomŭ cugeta nemţesce! Noi trebue sĕ alegemŭ o cultură, care sĕ corĕspundă naturei poporului maghiarŭ, naţiunei maghiare. Instrucţiunea nóstră ar trebui sĕ fiă basată pe cultura francesă, căcĭ Francesii suntŭ multŭ mai depărtaţĭ de noi, decâtŭ ca sĕ ne tememŭ de o asimilare cu ei, cum ar fi cu Germanii. Décă Ungaria vrea sĕ-şĭ împlinéscă misiunea, d'a fi mijlocitórea (?) civilisaţiunei între Occidentŭ şi Orientŭ, trebue sĕ-i fiă cultura întemeiată pe o basă, pe care a începutŭ deja civilisaţiunea în Orientŭ şi asta-i cultura francesă. Trebue decĭ sĕ o rupemŭ cu cultura germană. Ce privesce încărcarea scolarilorŭ, sĕ li se dea părinţilorŭ şi scolarilorŭ dreptulŭ d'a alege obiectele de care au trebuinţă scolarii. Prin urmare clasele superióre ale scólelorŭ medii sĕ se separe după specialităţĭ.

Ministrulŭ *Trefort* ḍice, că de câte orĭ Franţa orĭ Anglia proiectéză reforme pentru scólele medii, ia pe Germania ca modelŭ. Elŭ apreţiază trecutulŭ şi cultura naţiunei maghiare, dér e faptŭ, că acéstă cultură nu s'a născutŭ în vr'unŭ oraşŭ alŭ Ardealului orĭ în Sĕcuime, ci s'a adusŭ aci din vestulŭ Europei. Nu cumva *sistemulŭ iesuiticŭ, după care am fostŭ instruitŭ şi eu*, s'a născutŭ aci? De limba germană avemŭ trebuinţă, dér n'avemŭ trebuinţă şi de limba francesă? Tocmai vorbirile mele memoriale dovedescŭ, că eu sciu apreţia cultura francesă. Eu în tótă viéţa mea am arătatŭ, că am simţŭ şi pricepere practică. (Ilaritate'n stânga. Aprobărĭ în drépta.)

Anton *Zichy*, vorbindŭ de meritulŭ ministrului, că a făcutŭ în Ungaria cunoscută »cestiunea latină“, lucrarea lui Frary, ḍice că e de miratŭ, că tocmai Francesii şi Italianii vreau sĕ elimineze limba latină, care e mama limbei lorŭ. Dér Francesii se potŭ provoca la proprii lorŭ autorĭ clasicĭ, pe când noi nu le putemŭ urma pe acestŭ têrêmŭ. Ce privesce limba grécă, décă se póte imputa ceva ministrului, e că n'a persecutat'o destulŭ. A sci unguresce şi nemţesce e destulŭ, e o esagerare a pretinde, că décă nu scii franţuzesce nu eştĭ omŭ cultŭ. Oratorulŭ laudă timpulŭ, când limba latină era atâtŭ de lăţită şi nu ţine de imposibilŭ ca Ungurii sĕ se deştepte din ameţéla franţusésсă şi sĕ se întórcă la limba latină. Póte că o vorŭ face acésta Germanii, carĭ au învinsŭ pe Francesĭ şi carĭ vorŭ afla, că recunóscerea egemoniei limbei francese pe acestŭ têrêmŭ nu e îndreptăţită, cu atâtŭ mai puţinŭ, că Francia în timpulŭ din urmă e cu hotărîre în decădinţă. E timpulŭ aşadéră s'o rupemŭ cu apoteosarea Francesilorŭ, carĭ cu deşertăciunea lorŭ naţională ţinŭ în nelinişte întréga Europă. Franţa trebue sĕ se desveţe a numi jafŭ recucerirea provinciilorŭ cucerite dela ea, pe când Francesii au jăfuitŭ în ţĕrile cucerite de ei chiar tesaurele de artă pentru Louvre. (Nelinisce în stânga estremă.) Franţa sĕ renunţe sincerŭ la Alsaţia, precum a renunţatŭ la ea în pacea din Frankfurt. Atuncĭ ar înceta colosaele cheltuelĭ de înarmare în care e prăvălită întréga Europă, şi prin urmare şi monarchia nóstră. Ce privesce limba grécă, Franz Deak n'a sciut'o şi totŭ a fostŭ omŭ mare. Cu timpulŭ are sĕ ajungă limba grécă ca cea sanscrită. (Ilaritate.) In loculŭ ei sĕ cultivămŭ latina. Primesce bugetulŭ.

Albert *Kiss* vorbesce contra antisemiţilorŭ, fiindŭ aprobatŭ de toţĭ Elŭ nu e amicŭ alŭ înfiinţării de scóle medii de cătră Israeliţĭ, carĭ potŭ învĕţa şi în alte scóle. Primesce bugetulŭ.

(Va urma.)

Trecerile peste creditŭ în 1886.

In sensulŭ unei hotărîrĭ a camerei deputaţilorŭ, ministrulŭ preşedinte a depusŭ în cameră rapórtele a cincĭ ministerii asupra trecerilorŭ peste creditŭ făcute în 1886. Din aceste rapórte estragemŭ următórele:

Ministeriulŭ de interne arată la „subvenţiunea operei şi a teatrului naţionalŭ“ o trecere peste creditŭ de 224,000 fl., dintre carĭ 154,137 fl. pentru operă, 69,863 fl. pentru teatru.

Ministeriulŭ de comerţŭ raportéză, că bugetulŭ s'a trecutŭ cu 38,332 fl., socotindu-se că s'au economisitŭ la cultura mătasei 152,600 fl., căcĭ altmintrelea veniturile în minus şi cheltuelile în plus suntŭ 190.932 fl.

Ministeriulŭ instrucţiunei presintă o lungă dare de sémă, în care se arată că s'a trecutŭ peste bugetŭ cu .03,912 fl. Partea cea mai mare (352,553 fl.) s'a cheltuitŭ pentru instrucţiunea poporală, pentru care se preliminase numai 1.100,000 fl.

Ministeriulŭ justiţiei a trecutŭ peste creditŭ cu

460,130 fl. Din aceştia 146, 480 fl. s'au cheltuitŭ pentru tribunale şi judecătorii de cercŭ.

Ministeriulŭ honvedimei a trebuitŭ sĕ trécă peste creditŭ cu 133,000 fl. la instruirea recruţilorŭ, deórece au fostŭ 19,000 recruţĭ, ér nu numai 12,000; şi cu 22,000 fl. la cheltuelile de asentare şi suprarbitrare cu totulŭ prin urmare 155,000 fl.

Rapórtele ministerielorŭ de finanţe şi comunicaţiune nu s'au depusŭ în cameră.

Unŭ ordinŭ de ḑi către armata rusă.

In ḑiua de 8 Februarie v., generalulŭ de infanteriă şi comandantulŭ armatelorŭ ruse din Rusia sudică, de Roop a datŭ unŭ ordinŭ de ḑi către armată, care s'a cetitŭ la Kiev, Elisabetgrad, Crimea, Herzon şi Basarabia. Acestŭ ordinŭ de ḑi are însemnătatea sa necontestată, precum se va vedé din cuprinsulŭ lui.

Generalulŭ de Roop vorbesce despre puscile cu repetiţiă, care au avantagiulŭ de a descărca cu o mare repeḑiciune şi cu care se înarméză statele europene. In vederea că scirile privitóre la puscile cu repetiţiă potŭ pĕtrunde până în rêndurile armatei ruse, făcêndŭ sĕ se nască idea, că aceste puscĭ suntŭ superióre celorlalte, generalulŭ, pe temeiulŭ opiniunei bine stabilite a unei comisiunĭ speciale, care a studiatŭ puşca, ḑice că din comparaţiunea făcută între tóte armele cu repetiţiă reiese vĕditŭ şi nendoiosŭ, că puşca cu repetiţiă are multe şi grave defecte: suntŭ grele, mecanismulŭ e complicatŭ, se strică lesne, mănuarea e anevoiósă, la trecerea dela darea ordinară a focurilorŭ la cea cu repetiţiă se perde multŭ timpŭ, când focurile se succedŭ desŭ, ţéva s'enferbêntă şi chiar se'nroşesce, ér în faţa frontului se grămădesce unŭ norŭ de fumŭ, care împedecă darea la ţintă, pe lângă aceea că greutatea puscei împedecă ochirea, ş. a. Prin urmare sĕ se aştepte ultimulŭ cuvêntŭ alŭ mechanicei şi sĕ nu se schimbe cu uşurinţă arma, care a servit armatei ruse în atâtea rêndurĭ. Ordinulŭ de ḑi încheiă astfelŭ:

Orĭ-ce omŭ cu judecată dréptă înţelege bine, că chiar în momentulŭ de faţă, în casŭ de unŭ rĕsboiu între două armate, din care una va avea puscĭ cu repetiţiă, ér cealaltă puscĭ ordinare, victoria *nu va depinde de armă*, ci de isteţimea cu care soldatulŭ scie a o întrebuinţa, de gradulŭ instrucţiunei sale militare şi mai cu sémă de spiritulŭ care cuprinde armata.

In ordinulŭ *(pricas)* către garda imperială, datatŭ 28 Augustŭ 1877, din ultima campaniă, repausatulŭ întru fericire Ţarŭ şi Hosudar a ḑisŭ: „nu prin superioritatea numĕrului, nu prin *superioritatea armei*, nu prin tăria posiţiunilorŭ defensive şefii glorioşĭ ai Rusiei au imortalisatŭ numele lorŭ pe câmpulŭ de bătaiă, ci prin spiritulŭ de disciplină, de abnegaţiune şi prin curagiulŭ soldatului rusŭ". Aceste cuvinte auguste s'au adeveritŭ pe câmpiele Turciei.

Sĕ ne pătrundemŭ dér consciinţa, că timpulŭ unei rearmărĭ pentru noi Ruşii n'a sositŭ încă şi că, păstrândŭ virtuţile nóstre ruse, vomŭ sci a ne încununa cu laurele victoriei, avêndŭ în mână berdancă (puşca Brdan), care este terórea duşmanului.

SCIRILE ḐILEI.

Ministrulŭ de finanţe ungurescŭ *Tisza* a intratŭ în tratărĭ, precum află „Presse", cu grupulŭ Rothschild, ca sĕ contracteze unŭ împrumutŭ de 20 milióne şi convorbirile în acéstă privinţă au şi începutŭ.—Sĕracă ţéră, de unde sĕ le mai plătescĭ!

—x—

Ministeriulŭ comunŭ de rĕsboiu publică concursŭ pentru primirea în institutele de crescere şi culturale militare şi în institutele de crescere a fetelorŭ oficerilorŭ. Cu începerea anului scolarŭ 1887/8, 1 Septemvre n., în scólele reale militare, 18 Septemvre în orfelinatulŭ militarŭ şi în academiele militare suntŭ de ocupatŭ în institutele de crescere şi culturale militare vr'o 300 locurĭ erariale fără plată séu cu jumătate plata, locurĭ fundaţionale şi cu plată. Din acestea suntŭ 20 în orfelinatulŭ militarŭ, 190 în anulŭ ântêiu de cursŭ şi 30 în alŭ treilea la scólele reale inferióre militare, 60 în anulŭ ântêiu de cursŭ alŭ academiilorŭ militare şi anume 30 în academia din Wiener-Neustadt, 30 în academia tehnică din Viena. In clasele 2—5 dela scóla poporală a institutului de crescere a fetelorŭ oficerilorŭ în Oedenburg, apoi în clasa 1 dela scóla civilă a institutului de crescere a fetelorŭ oficerilorŭ în Hernals se potŭ ocupa cu începutulŭ anului scolarŭ viitorŭ (1 Septemvre n.) 4 locurĭ erariale fără plată, 4 din fundaţiunea Elisaveta fără plată, 1 din fundaţiunea Rudolf-Stefania fără plată, 5 din fundaţiunea reuniunei femeilorŭ din Oedenburg fără plată, 1 din fundaţiunea lotĕriei IV de binefacere a statului fără plată, 1 din fundaţiunea ţĕrii Austriei de josŭ fără plată. Tote aceste locurĭ amintite mai în urmă suntŭ destinate pentru fetele (orfanele) oficerilorŭ din statulŭ militarŭ.

—x—

Carolŭ Maager, unulŭ din cei mai distinşĭ bărbaţĭ politicĭ ai Sasilorŭ din Ardélŭ a încetatŭ din viaţă alaltăerĭ în etate de 74 anĭ. In anulŭ 1860 Maager îşĭ câştigase unŭ renume în tótă monarchia prin memorabila sa cuvêntare ţinutŭ în consiliulŭ imperialŭ, în care a cerutŭ sĕ se dea impĕrăţiei o »*constituţiă*." Numele sĕu devenise popularŭ în Austria, unde i s'a colectatŭ unŭ darŭ de onóre de 13.000 fl. şi a fostŭ numitŭ cetăţénŭ de onóre din partea mai multorŭ oraşe. Elŭ a luptatŭ multŭ în interesulŭ bisericei evangelice săsescĭ La lucrările dietei ardelene din 1863 n'a luatŭ parte, a fostŭ însĕ de două orĭ deputatŭ în dieta din Pesta. In anii din urmă a trăitŭ retrasŭ ca omŭ privatŭ în sinulŭ familiei sale.

—x—

Durata cursului pentru *oficerĭ la glóte* va fi de 3 sĕptĕmânĭ şi se va mărgini la regulamentulŭ de serviciu, la armătură, la serviciulŭ de pionerĭ şi la tactică. In Pesta va începe la 1 Martie în academia Ludovica. In curêndŭ vorŭ începe şi în provinciă cursurile la comandele semi brigadelorŭ de honvedĭ.

—x—

Balulŭ *casinei germane* arangiatŭ Marţa trecută în sala redutei de aicĭ a fostŭ cercetatŭ de unŭ publicŭ numĕrosŭ şi alesŭ. Toaletele elegante ale damelorŭ rivalisau unele cu altele. Decoraţiunea sălei a fostŭ bogată, micĭ statuete şi florĭ naturale precum şi emblemele casinei pe covóre vechĭ preţióse înfrumseţau sala în diferite punte. In fondŭ era redicată o estradă împodobită cu florĭ şi buchete à la Mŭkart pentru cincĭ dómne patronese. Doi băieţĭ îmbrăcaţĭ în costumŭ de pagĭ au predatŭ damelorŭ ordinele de dansŭ cu gustŭ lucrate într'unŭ atelierŭ din Viena, carĭ conţineau în miniatură înt'o mapă de plişŭ „Neue Kronstädter Zeitung" scrisă cu umorŭ în memoria acestei petrecerĭ. Figura a 6-a a cuadrilului ântêiu după pausă a fostŭ străformatŭ într'unŭ cotillon. S'a arangiatŭ o mică loteriă umoristică şi damelorŭ li s'au împărţitŭ buchete micĭ de florĭ naturale. Joculŭ a fostŭ fórte animatŭ şi a duratŭ până târḑiu în nópte.

—x—

Ni se scrie din comitatulŭ *Solnocŭ-Dobêca*, în Faurŭ: „In comuna *Nuşfalĕu*, unde comitele supremŭ *alias* paşa comitatului Solnocŭ-Dobêca îşĭ are latifundiele sale, poporulŭ nostru se află într'o stare materială de compătimitŭ; cu tóte acestea la stăruinţa energicului economŭ românŭ şi primarŭ comunalŭ Stefanŭ Boloşiu, biserica română gr. cath. locală a ajunsŭ astăḑĭ a dispune de unŭ capitalŭ în bucate — mălaiu — de 753 merţe marĭ, mĕsură vechiă. A umblatŭ anume din casă în casă spre a îndemna şi inima poporulŭ spre crearea acelei fundaţiunĭ şi realisarea unui scopŭ atâtŭ de salutarŭ. Inceputulŭ s'a făcutŭ cu 9 merţe marĭ înainte de asta cu câţĭva anĭ, ér astăḑĭ a ajunsŭ întreprinderea la frumosulŭ capitalŭ mai susŭ amintitŭ. Are acestŭ bravŭ plugarŭ românŭ şi alte merite pe terenulŭ culturalŭ românŭ, uşorŭ de înţelesŭ din partea binevoitorului cetitorŭ. Am amintitŭ aceste din 2 motive: 1) ca precum am ḑisŭ la începutŭ: fapta bună sĕ afle imitatorĭ, şi alŭ 2-lea ca bravii noştri plugarĭ cu tragere de inimă şi dare de mână către s. nóstră religiune şi biserică sĕ se încurageze spre fapte măreţe şi baremĭ pe acéstă cale sĕ-şĭ priméscă mulţămita şi recunoscinţa multŭ cercatului nostru poporŭ sătênŭ. Dée Cerulŭ, ca fratele nostru Stefanŭ Boloşiu sĕ aibă mulţĭ imitatorĭ! — Unŭ călĕtorŭ.

—x—

Primarulŭ din *Macău* a suspendatŭ din oficiu pe alŭ doilea asistentŭ alŭ scaunului orfanalŭ Geza *Kökényessy* pentru mită, abusŭ de putere în oficiu şi purtare scandalósă. Contra lui s'a pornitŭ cercetare disciplinară. Afară de elŭ s'au mai suspendatŭ deja trei funcţionarĭ orăşenescĭ.

—x—

Agio vamalŭ s'a stabilitŭ pentru luna Martie 1887 cu $26^{1}/_{2}$ %.

—x—

Supusulŭ austriacŭ Ioh. *Baernwald* alias Jakodicĭ, care a făcutŭ parte dintre banditii Sêrbului Soldatovicĭ, a fostŭ împuşcatŭ în sĕptĕmâna acésta în Belgradŭ, pentru jafŭ şi omorŭ, pe temeiulŭ unei sentinţe judecătorescĭ.

—x—

Suntŭ numiţĭ capelanĭ militarĭ cl. 2 în reservă: Iosifŭ *Florianŭ* şi Constantinŭ *Costinŭ*, preoţĭ ai arhidiecesei gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraşŭ; George *Cimoca* şi Iónŭ *Ţenţu*, preoţĭ ai archidiecei gr. or. a Ardealului; Neculae *Lupanŭ*, preotŭ alŭ diecesei gr. cat. de Gherla.

—x—

Fişpanulŭ comitatului *Braşovŭ*, contele Andreiu *Bethlen*, a dăruitŭ 50 fl. pentru înfiinţarea unui asilŭ de copii (grădină de copii) în suburbiulŭ Blumĕna.

—x—

Sublocotenentulŭ în reservă Iónŭ *Gedeonŭ* e transferatŭ dela reg. de inf. 34 la reg. de inf. 64.

—x—

După cum scrie „Zipser Bote", se procede fórte strictŭ *contra emigranţilorŭ*. Aşa d. e. gendarmeria le ia biletele de drumŭ la staţiunea căii ferate Poprad-Felka. Sêrmanii ómenĭ loviţĭ de acéstă mĕsură se rógă cu mânile ridicate sĕ aibă îndurare mărturisindŭ, că voescŭ sĕ se ducă la rudele lorŭ aflătóre în America, fiindŭ că aci nu potŭ trăi.—Dómne, câtă „fericire"!

—x—

FOILETONU.

Dascălulŭ Sandu.

(Tipŭ pedagogicŭ.)

(Urmare şi fine.)

Dér aḑĭ?

Aḑĭ este mai lesne! O hârtiă o îndoiescĭ în patru şi dândŭ »servus« ca ţiganulŭ popii, îi dai dascălului argumentŭ „ad oculos," că băétulŭ cutare séu cutare este vrednicŭ de premiatŭ.

De-ar auḑi Dittes, căcĭ traesce încă, — şi acésta o ḑicŭ pentru că mulţĭ vorŭ fi creḑêndŭ, că Dittes a muritŭ, — că în urma principiilorŭ sale pedagogice dascălii pe lângă órele prescrise mai pregătescŭ totŭ în acea clasă pe unii din băeţĭ, pentru banĭ, s'ar supĕra fórte şi ar esclama: „grăuntele meu a căḑutŭ într'unŭ capŭ secŭ.«

Pe două lucrurĭ punea preţŭ dascălulŭ nostru: pe socotélă şi pe religiune. D'aci în colo habar n'avea.

Sĕ fiă cu frica lui Dumneḑeu şi sĕ'şĭ facă fiecare bine socotelele vieţei şi atuncĭ va fi fericitŭ.

Una însĕ este adevĕratŭ, că ceea ce 'ţĭ spunea dascălulŭ Sandu, deşi vorbea cam pe nasŭ, totuşĭ îţĭ rĕmânea bine întipăritŭ în minte. Celŭ puţinŭ până te clasifica în catalogŭ, ca sĕ te declare destoinicŭ pentru viĕţă.

Şi acésta e de ajunsŭ, căcĭ spunŭ pe cinste, că astăḑĭ pe mulţĭ pe carĭ i au clasificatŭ bine dascălii lorŭ, i-am vĕḑutŭ în neputinţă de a'şĭ ajuta şi nătângĭ în viéţa lorŭ.

Religiunea nu o propunea după catichismŭ, cu tóte acestea avemŭ catechismulŭ cumpĕratŭ. Şi cum se întêmpla acésta? — Fórte bine, tocmai ca şi astăḑĭ în urma „adêncilorŭ principii pedagogice," carĭ s'au lăţitŭ ca o pecingine, dascălulŭ Sandu lua dela oraşŭ atâtea catechisme, câţĭ copii aveau sĕ cumpere. Elŭ le vindea, ceva mai scumpŭ ca în prăvăliă.

Sandu punea preţŭ pe istorióre morale. Şi multe mai scia!

Fiecare băétŭ avea sĕ ţină minte istorióra sa, pe care trebuia sĕ o spună la esamenŭ, sĕ'lŭ vaḑă părinţii şi rudele câte a învĕţatŭ.

»Scie multe,« ḑicea Sandu în esamenŭ, după-ce băétulŭ găta istorióra sa dimpreună cu învĕţătura morală.

Şi pe timpulŭ lui Sandu ca şi astăḑĭ! Fórte puţină deosebire!

Ba potŭ ḑice, că atuncĭ era mai bine, căcĭ şi băétulŭ bogatului şi alŭ sĕracului îşĭ scia istorióra sa.

Era meşterŭ omŭ Sandu!

Băétului unui bogatŭ îi începea istorióră despre unŭ omŭ sĕracŭ lipitŭ şi din contră sĕracului îi da o istorióră despre unŭ omŭ bogatŭ şi nenorocitŭ.

Astăḑĭ însĕ esamenulŭ este numai ca o paradă. Băeţii şi băetele de domnŭ rĕspundŭ mai de multe orĭ ca băeţii şi băetele săracilorŭ şi biata mamă, carea şi ea cu sdranţele ei s'a ostenitŭ până la esamenŭ, stă după uşe şi rămnesce, şi ḑice în sine: „Copila mea e deşteptă şi dacă ar fi de domnŭ, ar pune-o şi pe ea sêrmana sĕ spună o poesiă..... Dér este rĕu îmbrăcată şi gălbióră la faţă, căcĭ nicĭ aḑĭ în ḑiua esamenului n'a mâncatŭ.

Aşa propunea Sandu religiunea.

Eu nu potŭ ţine minte tóte istorisirile, dér îmĭ aducŭ aminte de a mea.

„Ḑice că a fostŭ odată o pisică şi avea unŭ obiceiu rĕu că mânca orĭ ce'i venea înainte. Era cu unŭ cuvêntŭ o pisică de totŭ stricăciósă. Ca sĕ o desbere, stăpână-sa a pus'o într'o coliviă,« îmĭ istorisea dascălulŭ, dér spunŭ dreptŭ că până târḑiu n'am priceputŭ ce însémnă colivia, lucru care şi aḑĭ se întêmplă pe la unii din dascălii noştri, carĭ se pretindŭ atâtŭ de procopsiţĭ. »Şi dacă a pus'o în coliviă, acolo în locŭ de mâncare i-a pusŭ o pilă cu care se pilesce ferulŭ, o pilă cu dinţĭ fórte ascuţiţĭ. Pisica flămêndă fiindŭ a începutŭ sĕ lingă pila şi sbrenţuindu-şĭ limba îi curse sânge. Ea linse sângele creḑêndŭ, că ese din pilă şi astfelŭ totŭ lingêndŭ

Proprietarii şi *administratorii de case* se făcŭ atenţĭ că căpitănia oraşului din consideraţiunĭ de neîmpedecată şi liberă trecere pe trotoare, a dispusŭ ca, în casŭ de îngheţŭ nepresărându-se bine înaintea caselorŭ, acésta se va face de întreprindĕtorii curăţirei oraşului în contulŭ proprietarilorŭ séu administratorilorŭ de case, se 'nţelege fără sĕ fiă aceştia scutiţĭ de pedépsa prescrisă de statute.

—x—

Acum câteva ḑile, în comuna *Butinŭ* din comitatulŭ *Aradului* s'au rĕsvrătitŭ ţĕranii—spunŭ foile unguresci—cu ocasiunea reîntregirei notarului Isidorŭ *Popescu* în oficiulŭ sĕu, din care fusese suspendatŭ. Vr'o 70—80 de ţĕranĭ se duserĕ cu judele la Sebeşŭ, ca sĕ cérĕ solgăbirĕului înlăturarea notarului din postŭ. Deórece cererea nu li s'a împlinitŭ, ţĕranii întorcêndu-se la Butinŭ au bătutŭ pe mai mulţĭ aderenţĭ ai notarului. Gendarmeria a făcutŭ mai multe arestărĭ.

—x—

In ḑilele trecute în *Batya*, din comitatulŭ *Pestei*, a arsŭ unŭ staulŭ lungŭ de 19 stânjinĭ împreună cu 360 de oi ce se aflau acolo. Paguba e de 4000 fl.

Prigonirea literaturei române sciinţifice.

O fóiă din Cluşiu susţinea mai erĭ alaltăerĭ susŭ şi tare, că scrierile române scienţifice suntŭ în Ungaria scutite de persecuţiune. Recomandămŭ acestei foi a ceti următórea plângere a unui Românŭ setosŭ de cultură:

De lângă Baia-mare, Februarie 1887.

Domnule Redactorŭ! Cu mare atenţiune petrecuiu cursulŭ frumóselorŭ idei desvoltate de „Agricola" in câţiva numerĭ din preţuita nóstră »Gazetă", despre »învĕţămêntulŭ nostru mediu şi superiorŭ".

Din tóte cele ḑise reiesŭ douĕ lucrurĭ fundamentale, că adecă noi Românii sĕ ne creiămŭ agricultură sistematică şi industriă, căcĭ avêndu-le aceste vorŭ dispăré multele neajunsurĭ cu carĭ trebue sĕ lupte partea cea mai mara a poporului nostru. Ca propagatorĭ pentru înaintarea agriculturei suntŭ învitaţĭ preoţii şi învĕţătorii, ca unii, carĭ stau în nemijlocită atingere cu poporulŭ şi carĭ în cele mai multe locurĭ asemenea suntŭ avisaţĭ a-şĭ câştiga pânea de tóte ḑilele stândŭ la córnele plugului, ca poporulŭ; au cu elŭ aceeaşĭ sórte.

Ca sĕ-şĭ pótă însĕ preoţii şi învĕţătorii împlini misiunea şi în cele economice ca în cele morale, scriitorulŭ ḑice: că în seminarie şi preparandii sĕ se propună agricultura ba şi industria de casă; firesce că la scopŭ numai aşa vomŭ şi puté ajunge.

Insĕ când se vorŭ realisa întru tóte aceste idei, este întrebarea timpului, ḑicŭ în genere, căcĭ în parte se împlinescŭ, aşa la preparandia din Gherla industria de casă se propune şi deja şi avemŭ învĕţătorĭ dibacĭ în aceste lucrurĭ.

Dér este o adevĕrată tirăniă din partea unui guvernŭ poreclitŭ constituţionalŭ, când prin organele sale, plătite din busunarele nóstre, ni-se pune în cale prin argaţii sĕi şi ne împedecăŭ de-a ne desvolta şi perfecţiona chiar şi 'n agricultură, ca individĭ singuraticĭ.

Este unŭ barbarismŭ, sĕ nu ḑicŭ chiar mişeliă, în seclulŭ XIX numitŭ alŭ culturei şi alŭ progresului a sta cu ciomagulŭ înaintea celorŭ ce au voiă, au dorŭ şi îndemnŭ a jertfi totŭ posibilulŭ numai sĕ pótă progresa în cultură.

Décă vede omulŭ ce pradă se face aḑi aicĭ la noi în „Ungaria felix" cu industria, agricultura pentru care se pledézĕ cu focŭ până şi pe băncile dietei, apoi trebue sĕ-şĭ facă cruce, décă va ceti următórea întêmplare:

Convingêndu-mĕ deplinŭ, că aḑĭ, în timpulŭ celorŭ mai marĭ greutăţĭ pentru poporulŭ nostru agricultorŭ, unica mântuire numai o bună economiă póte fi, convingêndu-mĕ, că poporulŭ nostru plugarŭ în cele economice şi aḑi încă n'a eşitŭ din seclulŭ întunecimei, dorindŭ a-i da poporului în privinţa acésta în cerculŭ meu de activitate o altă direcţiune, m'am hotărîtŭ sĕ-mĭ facŭ în timpulŭ iernei studiele teoretice în ale economiei, éră sosindŭ primăvéra sĕ le punŭ în praxă, adecă sĕ-mĭ înmulţescŭ cunoscinţele de până acum.

Pentru ajungerea scopului amintitŭ m'am decisŭ sĕ-mĭ procură dela librarulŭ *Socecŭ & comp.* din Bucuresci încă în primele ḑile ale lunei lui Octomvre a anului trecutŭ 1886 următórele cărţĭ: 1. „Economia rurală la Românĭ« de Aurelianŭ. 2. »Cursŭ de agricultură" de B. Moga. 3. „Studii de economiă rurală" de Radianŭ.

Tóte aceste cărţĭ mi-s'au trămisŭ sub bandă recomandate încă în 16 Octomvre din Bucuresci. In 22 Octomvre primescŭ »conto" timbratŭ „dela d-nii librarĭ despre 11 lei 75 banĭ, totodată mi-se espune, că cărţile s'au espedat la adresa mea în timpulŭ mai susŭ amintitŭ.

Către mijloculŭ lunei lui Noemvre scriu amintitului librarŭ, spunêndu-i că cărţile nu mĭ-au mai sositŭ, rugându-lŭ sĕ facă paşii de lipsă sĕ-mĭ primescŭ cărţile şi sĕ n'am daună. La acéstă scrisóre primescŭ în 17 Februariu st. n. a. c. dela d. Socecŭ următórea epistolă:

„Vĕ înmânămŭ pe lângă acésta fóia de reclamaţiune, ce amŭ primitŭ dela Direcţiunea nóstră postală relativŭ la cărţile ce v'amŭ trămisŭ la 16 Octomvre 1886 şi pe care nu le-aţĭ primitŭ. Rĕspunsulŭ biroului d-vóstre postalŭ sună, că *cărţile fiindŭ oprite în Ungaria, s'au predatŭ justiţiei*. „Binevoiţĭ dér a vĕ adresa acelui birou postalŭ, esplicându-i *că suntŭ de agricultură, ér nu politice*, şi décă le-a predatŭ justiţiei, justiţia trebue sĕ-le fi găsitŭ ca inocente şi prin urmare sĕ vi-le dea înapoi ca sĕ nu suferiţĭ pagubă, fără nicĭ unŭ motivŭ. Cu osebită stimă Socecŭ et com. m. p."

Étă on. publicŭ românŭ la ce este espusŭ în patria nóstră unŭ Românŭ, care doresce a se folosi pentru perfecţionare de scrierile nóstre literare. Étă ce rolŭ de poliţaiu jócă direcţiunile nóstre postale, carĭ au îndrumărĭ dela guvernŭ a oprĭ orĭ ce scriere, care vine din România.

Prin asemenea şicane sĕ face daună de-o parte procurătorilorŭ, şi mai pre susŭ de tóte literaturei şi culturei nóstre românescĭ.

Nu suntŭ destule vecsaţiunile şi nedreptăţile ce le îndurămŭ ḑilnicŭ, n'a mai lipsitŭ decâtŭ acéstă greutate, de a ni-se împedeca productele literarĭ scrise în limba română, fiă de orĭ ce cuprinsŭ. Incetŭ sĕ umple pocalulŭ amărăciunei!...

Domnulŭ librarŭ din România mĕ îndrumă sĕ mĕ adresezŭ justiţiei; fórte bine, însĕ trebue sĕ scie că aicĭ justiţia se baséza pe: *„akarom"* (sic volo sic jubeo) apoi poţĭ sĕ ai dreptate ca sórele, ei totŭ ţĭ-o sucesŭ şi o strămută în nópte négră.

Eu aşa credŭ, décă ar fi justiţiă după cum s'ar cuveni se fiă, de atâta timpŭ m'ar fi avisatŭ, séu că cărţile sosite „agitéză contra întegrităţii statului şi a-tuncĭ în focŭ cu ele, séu décă nu agitéză mi le-arŭ fi retrimisŭ.

In privinţa acésta sunt de următórea părere: Le voiu lăsa cărţile în mâna celorŭ ce mi le au confiscatŭ, adecă a biroului de justiţiă timpŭ de unŭ anŭ întregŭ şi încă din următorulŭ motivŭ fórte ponderosŭ:

Vĕdŭ că iubita nóstră ţéră înótă în deficite; vĕdŭ că poporulŭ opincarŭ geme sub multele greutăţĭ. Dér de cumva printr'o minune vorŭ puté câştiga cei puternicĭ adevĕratele îndrumărĭ din cărţile de sub întrebare şi aşa vorŭ înceta cele douĕ greutăţĭ, fără carĭ patria ar fi mai fericită. Décă acéstă speranţă mi-s'ar realisa aşĭ uita chiar nelegiuirea şi m'aşĭ bucura de frumosulŭ resultatŭ, în speranţă firesce, că atuncĭ va încetă şi prigonirea literaturei române.

Pe lângă tóte că eu din bunăvoinţa şi nestrămutata iubire către patria natală voiu lăsa cărţile pentru studiu în rĕstimpŭ de unŭ anŭ întregŭ stăpânilorŭ situaţiunei nu se póte pofti însĕ aşa ceva dela autorii scrierilorŭ amintite, adecă ca sĕ tacă, şi pe acésta cale îi şi rogŭ, ca pe cei fórte interesaţĭ, sĕ pretindă pe cale diplomatică respectarea convenţiunilorŭ postale, sĕ esopereze întrare liberă acelorŭ scrierĭ, carĭ după cum sciu nu suntŭ oprite nicĭ prin o censură a intra în Ungaria.

Ar fi timpulŭ ca guvernulŭ sĕ dispună ca oficiile postale se înceteze a vedé fantóme în totŭ ce este românescŭ. Mĕ temŭ că décă nu se caută medicamentŭ până rana e mică, mai apoi va fi prea târḑiu, şi aşa lăţindu-se lepra, durerile le va purta scumpa nóstră literatură.

Ioanŭ Costinŭ.

Manifestaţiunile grăniţerilorŭ.

(Urmarea subscrierilorŭ la adressa de aderare şi recunoscinţă către d-nii Dănilă Lica şi Gavrilă Manu,)

Grigore Olariu, Dumitru Olariu, Stefanŭ Burdeţiu, Ionŭ Seni, Tóderŭ Popŭ Bumbu, Ionŭ Varvara Butta, Vasele Seni a lui Ionŭ, Grigore Seni, Stefanŭ Galbenŭ, Isaila Galbanu, Vasele Tamaşiu, Ionŭ Seloanu, Ionŭ Iacobŭ Ciutta, Ionŭ Nechita Bohai, Ionŭ Burduhosŭ Hanca, Simionŭ Stefanŭ Chârcu, Simionŭ Onescau, Ilie Varvara Butta, Ionŭ Ţieranŭ, Gavrile Ţieranŭ, Ionŭ Tofeni Gabou, Mihaile Runcană, Toaderŭ Botta, Petre Botta (prin Niculae Bosiicu) Samoile Neamţu, Mironŭ Neamţu, Dumitru Neamţu, Manoile Runcau, Toaderŭ Runcanŭ, Nechitta Ilovanu, Stefanŭ Grigore Roşiu, Grigore Sasu, Condrace Olariţĭ, Ionŭ Goriţie Seni, Zaharie Clapeu, Vasele Neamţu, Ciforŭ Neamţu, Grigore Bodiulŭ găfu, Ionŭ Popŭ Scrada, Nechita Mihalca, Vasele Burduhos Hauca, Vasele Tofeni seniorŭ, Vasele Baltagu, Stefanŭ Baltagu, Petre Baltagu, Ionŭ Tironu, George Sarda, Pavelŭ Muthi, Iftade Muthi, Filipŭ Roşiu, Dumitru Suciu, Cononŭ Suciu, D. Flovanu, Iacobŭ Doboca, Nicolae Doboca (prin Iacobŭ Ţieran, can-torŭ şi croitorŭ) Iosefŭ Irini, Andrei Bosbiciu, Vasile Tironŭ, Simionŭ Lupu, Vasile Aculŭ, Pantilimonŭ Bohai, Nicolai Târḑiu, Macedonŭ Burduhosu Domniţa, Leonŭ Burduhosu Domniţacu, Todori Ionŭ, Vasile Tofeni junior, Stefanŭ Seni alui Ionŭ (prin Teodorŭ Mureşianŭ), Iuonŭ Buzilă, Necita Badiţa, Ilie Mihalca, Tanasie Oleritzi, George Olariu, Iosefŭ Ciuta, Antonŭ Bajes, Stefanŭ Popŭ, Ionŭ Scurtu, Macedonŭ Burduhosu, Grigore Suciu, Niculai Bosbiciu şi Clementŭ Duboca m. p.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

PESTA, 26 Februarie. — După cum spune „Pester Lloyd," în curêndŭ vorŭ reîncepe tractările pentru încheiarea convenţiei comerciale. Sosirea delegaţilorŭ românĭ se aştéptă imediatŭ după încheiarea sesiunei estraordinare a delegaţiunilorŭ.

ROMA, 26 Februarie. — Cardinalulŭ Jakobini zace pe patulŭ de mórte.

Rectificare. In Nr. de erĭ alŭ fóiei nóstre, la articululŭ de fondŭ, şirulŭ 39 de susŭ, în locŭ de: Celebrulŭ bărbatŭ de statŭ *financiarŭ*, sĕ se cetéscă: Celebrulŭ bărbatŭ de statŭ *francesŭ* etc. — Ĕr la »Foileton" colóna 3, rêndulŭ 15 de susŭ, în locŭ de »litere *cirile*" sĕ se citéscă „litere *civile*" (cirile amestecate cu latine).

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu**

---

rĕmase fără limbă.« — „De aicea învăţămŭ," îmĭ spunea dascălulŭ — dér pe legea mea nicĭ astăḑĭ nu sciu ce învĕţămŭ şi orĭ câtŭ mĭ-am datŭ silinţa ca sĕ aflu învĕţătura acestei istorisirĭ, nu a fostŭ cu putinţa sĕ ajungŭ la vr'unŭ resultatŭ. Cu tóte acestea sĕ nu pună iubitulŭ cetitorŭ ceva în sarcina dascălului, Sandu căcĭ elŭ bietulŭ şĭ-a făcutŭ datoria.

Noi aveamŭ şi măgarŭ în scólă.

Pe o tablă albă era scobitŭ cu cuţitulŭ conturulŭ unui animalŭ, pe care noi îlŭ numiamŭ măgarŭ. Nu prea sĕmĕna a măgarŭ, dér asta nu împedecă de a'mĭ continua istorisirea.

Astăḑĭ, nu mai suntŭ măgarĭ de lemnŭ în scólă. Şi dacă nu mai suntŭ, asta este numai din pricina concurenţei.

Cine nu scia lecţia pentru a treia óră, ducea măgarulŭ de gâtŭ acasă, ca sĕ vadă părinţii, ca băetulŭ nu s'a purtatŭ bine.

Era mare ruşine lucrulŭ acesta.

Mĭ-aducŭ aminte, că odată băetulŭ unei vĕduve a dusŭ acasă măgarulŭ. Mamă-sa — ca pedagógă bună, fără sĕ fi studiatŭ undeva, — ḑise fiului sĕu, întocmai ca acea matrónă care n'a lăsatŭ pe fiu-sĕu sĕ între în fortărĕţă decâtŭ numai biruitorŭ: „Du-te mişelule, sĕ nu îmĭ intri în curte cu măgarulŭ de gâtŭ!"

Copilulŭ n'a intratŭ. A eşitŭ din curte şi s'a lipitŭ cu capulŭ de stâlpulŭ porţii şi plângea, plângea de amăritŭ ce era.

Sĕ-lŭ fi vĕḑutŭ plângêndŭ la stâlpulŭ porţii pe bietulŭ băetŭ, te-ar fi apucatŭ jalea.

Pe mamă-sa însĕ n'a apucat'o jalea. N'a datŭ lui Stănică de mâncare la prânḑŭ, s'a dusŭ nemâncatŭ la scólă. Deşi, după pedagogiă, ar fi trebuitŭ sĕ se bolnăvéscă băetulŭ, spunŭ însĕ adevĕratŭ că n'a păţitŭ nimicŭ, dér nicĭ măgarulŭ de gâtŭ nu l'a mai purtatŭ.

Odată totuşĭ a fostŭ Sandu tiranŭ.

N'a sciutŭ nicĭ unulŭ din clasă alŭ câtelea feciorŭ alŭ lui Iacobŭ a fostŭ Iosifŭ şi de aceea a pusŭ măgarulŭ de gâtŭ unui băetŭ, şi pe noi pe toţĭ ne-a legatŭ cu sfóră unii de alţii şi a pusŭ pe o potcă de băétă, care singură ea a sciutŭ, sĕ ne pórte prin totŭ satulŭ.

Asta a fostŭ barbariă. Asta nu i-o iertŭ.

Dascălulŭ Sandu n'a scrisŭ nicĭ o carte. Nicĭ prin minte nu i-a trecutŭ vr'odată sĕ scrie.

Elŭ avea idei sănătóse şi celŭ puţinŭ mie mĭ-a rĕmasŭ în minte şi nu'lŭ voiu uita niciodată.

Nu a scrisŭ nicĭ o carte, dér şi bine a făcutŭ. A lăsatŭ acestŭ lucru greu pe séma altora, carĭ se simtŭ chemaţĭ în arta de a scrie.

***

Suntŭ acuma vr'o câţĭ-va anĭ, am asistatŭ la pedagogiulŭ din Viena la discursulŭ ce l'a ţinutŭ Dittes, când a fostŭ necesitatŭ sĕ părăsească conducerea acelui pedagogiu, şi sĕ se retragă. In acelŭ discursŭ a ţĕsutŭ marele pedagogŭ multe învĕţăturĭ. Mĭ-aducŭ aminte, când a pronunţatŭ cuvintele: »Cărţile mele nu suntŭ aprobate nicĭ de ministeriu, nicĭ de vr'unŭ consistoriu óre-care, şi spunŭ dreptŭ, că nicĭ prin gândŭ nu mĭ-a trecutŭ sĕ-mĭ trimitŭ scrierile mele spre aprobare. Am vĕḑutŭ eu multe cărţĭ rele aprobate."

A mai esprimatŭ elŭ şi alte idei în privinţa ingerinţei guvernelorŭ în instrucţiune, dér acestea le lasŭ pentru altădată.

Vĕ mărturisescŭ sincerŭ că în acele momente, când marele pedagogŭ, dela înălţimea unde se afla, a rostitŭ cuvintele că »a vĕḑutŭ elŭ multe cărţĭ rele aprobate," eu m'am cugetatŭ la dascălulŭ meu, la neica Sandu, şi am ḑisŭ:

»Mulţĭ învĕţătorĭ cu testimoniu de calificaţiune pedagogică am vĕḑutŭ, dér mărturisescŭ că nu plătescŭ câtŭ „dascălulŭ Sandu."

Aşa a fostŭ dascălulŭ Sandu, Dumneḑeu sĕ'lŭ ierte!

Braşovŭ, Faurŭ 1887.

I. C. Frunză.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 24 Februariu st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5% . . .	97 25	Bonurĭ croato-slavone . .	104.50
Rentă de hârtiă 5% . .	86 90	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148 25	Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	96.25	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului .	120 40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —	Renta de hârtiă austriacă	78.65
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	114 50	Renta de arg. austr. . .	78 20
Bonurĭ rurale ungare . .	103.80	Renta de aurŭ austr. . .	104 40
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.80	Losurile din 1860 . . .	132.20
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	103 00	Acțiunile băncei austro-ungare	847 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.80	Act. băncei de creditŭ ung.	282.—
Bonurĭ rurale transilvane	103 80	Act. băncei de creditŭ austr.	275.60
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.01
		Napoleon-d'orĭ	10.11
		Mărcĭ 100 împ. germ. . .	62 70
		Londra 10 Livres sterlinge	128.—

Cursulu pieței Brașovŭ

din 28 Februariu st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.41	Vênd.	8.44
Argint românesc	»	8.38	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	10 07	»	10 12
Lire turcescĭ	»	11.40	»	11.45
Imperialĭ	»	10.40	»	10.45
Galbenĭ	»	5 95	»	6 02
Scrisurile fonc. »Albina« . . .	»	101.—	»	102.—
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ . . .	»	7—10% pe anŭ.		

Nr. 63/1887.
a. f. sc. c. d.

Concursŭ la postulŭ de profesorŭ de musică și cântări.

Până în 25 Martie 1887 la 6 óre după améḑĭ se primescŭ aicĭ suplicele celorŭ ce vorŭ voi a ocupa postulŭ de profesorŭ de musică și cântărĭ la institutele de învĕțământŭ din Năsĕudŭ, susținute din fondulŭ scolasticŭ centralŭ de aicĭ, și anume:

1. Cu salarŭ de 800 fl. v. a. pe anŭ, cu dreptulŭ de înaintare după trei anĭ la 900 fl. v. a. și cu dreptŭ de pensiune și adause decenale după acestŭ salarŭ ca la ceilalțĭ profesorĭ gimnasialĭ, décă va dovedi:

a) că a absolvatŭ obiectele la vr'unŭ conservatorŭ de musică ordinarminte și are practică cu succesŭ de trei anĭ, purtare nemaculată și capacitatea de a da instrucțiune în tóte instrumentele obicĭnuite la orchestru, precum și din cântare.

2. Cu 700 fl. pe anŭ salarŭ la cei ce nu vorŭ puté dovedi calificațiune peplină ca sub 1.

3. Concurenții îșĭ vorŭ arĕta originea prin carte de botezŭ.

4. Cei ce voiŭ sci limba română și vorŭ dovedi că potŭ propune în ea, vorŭ fi preferițĭ, ceilalțĭ însĕ vorŭ avé a dovedi că în 3 anĭ o vorŭ puté învĕța așa ca sĕ pótă propune.

5. Suplicele se vorŭ adresa: la comisiunea administrătóre de fondurile scolastice centralĭ districtualĭ în Năsĕudŭ.

Din ședința comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ districtualĭ.

Năsĕudŭ, 2 Faurŭ 1887.

Președintele: Ionŭ Ciocanŭ.
Secretarulŭ: Ioachimŭ Mureșianu.

Láttam:
Beszterсze, 1887 18/2.
Br. Bánffy Dezső, főispán.

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.